

Margareta Persdotter

"Margaretas liv och leverne gör ingen oberörd. Hon levde sitt liv i skuggan av stormaktstidens krig, som så många andra kvinnor vid denna tid.

Ulla-Britt Holmqvist"

Margareta föddes 1678 i Norra Sandsjö socken, Rödja by, strax utanför nuvarande Sävsjö, dotter till Per Gisasson och Ingiell.Månsdotter. Fadern var en av socknens förtroendemän, han satt i kyrkonämnden och var kyrkans sexman bland annat. Rödja var en stor by med många invånare och faderns gård kallades Mattisagården, efter faderns gårdsman Matthis, som var född och levde hela sitt liv på den gården. Modern var troligen från Bäckaby Storegård i Bäckaby socken, eftersom hon hade ärvt jord där efter sin mor.

Margareta hade många systrar, både äldre och yngre. Det hade funnits en liten bror också, men han hade som fyraåring blivit anfallen och ihjälbiten av Matthis ilska fargalt. En av flickorna hade också angripits och fått skador. Detta framkommer vid en rättegång vid Västra härads domstol.

Kyrkoherden i Norra Sandsjö plitade och skrev ovanligt mycket i kyrkoböckerna, något som vår tids släktforskare är tacksamma för.

Vid 19 års ålder gifte sig Margareta med Sven Håkansson från Rösby. Hennes äldre systrar hade i samband med giftermålet flyttat hemifrån, men Margaretas far började bli till åren och ville ha en måg och dotter hemma på gården, så detta unga paret bosatte sig i Rödja.

Prästen: "1698 den första söndagen efter Trettondagen copulerades drängen Sven Håkansson med Pigan Margareta Persdotter, dotter till Per Gisasson i Rödja Mattisagården.

Min hustru Sara Colliandra klädde bruden i sin brudaskrud och medan dessa brudafolk hafwer christeligen och vähl begynt sitt äktenskap i Gudi efter Christi sinne och kunna wackert läsa sin catechismum, ty önskar jag dem lycka och wälsignelse i sitt äktenskap".

Margareta Persdotter

Kyrkans räkenskaper: Brudgummen Sven Håkansson i Rösby gifte sig hos Pehr Gysasson . Erlade på sin hinderdag -30.

Cronopenningar föllo inga, alldenstund Sandsjö crona är förlorad.

Margareta fick alltså gifta sig utan brudkona på huvudet, eftersom den förmodligen blivit stulen i kyrkan, men hon glittrade nog ändå av mycket silver och vackra band.

Äktenskapet blev inte långvarigt. I socknen grasserade det året en s.k. huvudsjuka, och Margaretas make blev ett av dödsoffren, så att hon redan efter ett par månaders äktenskap blev änka.

Prästen: "den 25 Maj avsomnade den redelige sockenmannen Per Gysassons måg Sven Håkansson uti Mattisagården, Rödä. Hade varit i äktenskap med sin unga hustru, nu bedrövad änka allenast 20 'veckor i största "delicys matrimoniality".

Hans ingång är hederlig, hans fortgång är christelig ity han var en hederlig och berommelig karl förr som i äktenskap, hans utgång var Salig, ty lever hans själ hos Gud evinnerlig salig och hans goda namn i christelig åminnelse".

Bara 19 år och redan änka! Margareta fick dock snart en ny friare och då änkeåret var tillända firades det bröllop i Rödä igen. Förra året hade Per och Ingiell hållit ett vackert bröllop för sin dotter. Denna gång höll brudparet själva sitt bröllop.

Prästen: "Anno 1699 den 29 Maj Annan Dag Pingstdag vigdes Drängen Pär Svensson med Änkan Hustru Margareta Persdotter i Rödä Matisagården, sitt bröllop höllo de själva.

Min hustru Sara Colliandra klädde henne i dess änkebrudaprydning. Änkan hade avvittrat till dess arvingar och svärfolke i Rösby i trovärdige Mäns närvaro.

Inga barn är där avlade eller födde.

Dessa hade Gudi wackert och wäll och gudeligen sitt äktenskap begynt, ty önskar jag dessa bindefolk altstunds lycko och wälsignelse, lefwa med kärlek och saliga bliwa".

Margareta Persdotter

Kyrkans räkenskaper: Annandag Pingst förärade Brudgummen Pär Svensson i Rödia Gysagård 30- på sin hinderdag.

Det erlades också Cronopenningar av brudgummen Pär Svensson i Mattisgården Rödia. Det verkar som om brudkronan nu kommit tillräta och att Margareta fick vigas med krona trots sitt änkestånd

Fjärdedag Pingst gifte sig Margaretas syster Ingrid med Jon Andersson. De blev bosatta i Skop? eller Skripesta?

Margareta var, om sanningen ska fram, lite rund om magen vid vigseln och födde 5 månader en liten son, som bars till dopet av prästfrun och fick namnet Sven. Han fick alltså namn efter Margaretas förste make, men också efter sin farfar Sven.

Per Svensson fick böta efter kyrkolagen för otidigt sängalag med sin brud, då änka.

Barnet föddes 20 okt och 26 nov kyrkotogs Margareta.

Kyrkboken: Peder Svenssons lille son uti Rödia Mattisgården Svan, född 20 okt, döpt Dom 20 Trinit Min Hustru Sara Colliandra bar honom till dopet. Faddrar och vittnen: Per Pärsson och Johan Ericsson i gården, Karin i Mellangården, min dotter Maria Krook, Jöns Ryttaren Hustru i Nöbbele, Durdis bägge döttrar Märit och Sara.

På våren 1701 kom kopporna till Sandsjö med "ett främmat barn", som blev det första som dog. Under ett halvårs tid insjuknade många barn i socknen, minst 16 dog, däribland Margaretas lille

Prosten"Den 11 Juli avsomnade Per Svenssons lille son i Mattisgården och vart begravd samma söndag, ett välskapat barn och son, årsgammalt, dödde av kopporna. Hans själ är i evig fröjd och i Jesu Christi rike, hemmet, bland alla saliga själar och änglaskaran".

Våren därpå, 27 april födde Margareta ännu en son, Jonas. Då var hennes man utskrivnen som soldat och hade lämnat Sverige för kriget i Polen. Det

Margareta Persdotter

dröjde inte länge förrän det kom dödsbud hem till Rödja, och Margareta var änka för andra gången.

7 augusti 1704 ingick Margareta sitt tredje äktenskap. Hon var då 26 år och hade en liten son på två år. Brudgummen hette Nils Persson, kom från Norrskog i Bäckaby socken och var ett år äldre än Margareta. De firade ett enkelt bröllop och vigdes hemma på gården. Nils måste ha flyttat till Rödja i samband med

trolovningen, för även vid detta bröllopet väntade Margareta barn, som föddes 3 mars 1705, efter 7 månaders äktenskap.

1705 3 mars föddes Nilses lilla dotter i Rödja Brogård, döptes Palme Söndag, kallades Sara Hustru Ingrid i Skripesta? Margaretas syster bar till dopet. Faddrar: Jöns i Slagery i Bäckaby socken, Olof och Johan i Norrskog, Ryttare Sven, Ryttare Pehr Jönsson i S.g, H Ingeborg i Gyrberg, Pig Ingrid i Norrskog, Pigorna Annika och Kerstin i Rödja (Nils hade 4 syskon, kanske var alla 4 vittnena från Bäckaby hans syskon) 3 systrar till Margareta

1708 I April föddes Nils Perssons lille son i Brogård, döptes hemma i gården Skärtorsdag för dess klen och svaghet, kallad Pedher. Månses hustru i Brogård bar honom till dopet Faddrarna: Per Gryasson morfadern, Sven Håkansson, Nils Månsson i W östra Hollmon Mellang, Per Jönsson Ryttaren, Pigan Anna Bengtsdotter Alguts, Annika Per Gisassons, Sven Håkanssons dotter. 1716 d I Söndag efter Trefaldighet begrofs en gosse Per, Nils Knektens son i Brogård Rödja, var sju år gammal, snäll och välartad, hans själ är i himmelsk fröjd.

1711 7 maj Dom Exaudi begrofs ett litet pigobarn framgånget vid födseln, Nils Perssons dotter i Brogård.

KIERSTIN född 21 dec döpt Dom 4 Advent

Margareta Persdotter

1712. Dotter till Soldaten Nils Persson Broman. Bars till dopet av Olofs hustru i Slagetorp, Bäckaby. Vittnen bl.a. Olof och Ingjerd i Slagetorp, bägge Månsar i billagård Rödia. Nils i Matthesgården, Änkan i Boghult.

Måns f 16 sept 1715: Hustru Ingjerd i Ingarp Nävelsjö bar till dopet, Margaretas syster.

Troligen död knappt ett år gammal. 1716 d 23 Aug begrofs Knekten Nils Perssons son i Rödia Brogård. Anders f 2 jan 1718, Dopvittnen Johan och Olof i Norrskog. Bars till dopet av Nilses Hustru i Västraby Mellangård.

Britta f 13 juli 1721, uppkallad efter farmor Britta i Norrskog. Bars av Annika Persdotter i Norrskog.

Jonas f 4 febr 1723, bars av Maria Persdotter i Hultabäck, Margaretas syster.

Margaretas make Nils Persson blev 1709 soldaten Nils Persson Broman för Brogård, Rödia. Än en gång fick Margareta packa en makes ränsel och se honom vandra iväg mot krig och elände, förmodligen med oro och skräck. Skulle han komma tillbaka till henne och barnen?

Nils deltog i slaget vid Helsingborg, var sjuk vid hemkomsten men repade sig.

Inför avmarschen till Fredrikshald hölls en generalmönstring, där Nils fick sitt avsked som soldat och i stället för att marschera mot Norge fick han vandra hem till Rödia och lägga av uniformen för gott.

Både Margareta och Nils står som boklärda i husförhörslängden.

Margaretas tredje äktenskap blev Långt. Det varade i 54 år. Nils dog 1758 och var då 81 år. Margareta överlevde sin make med 13 år och var 93 år 3 månader och 1 dag, när hon dog av slag d 21 december 1771.

Margareta Persdotter

(av Ulla-Britt Holmquist)